

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia
 Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisori nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
 BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Angenrich & Emeric Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII Erzshert-Körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garand pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pub-
 licități mai dese după tarife
 și învoială. — RECLAMR pe
 pagina 8-a o seriă 20 bani!

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA” ieșe în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungarie:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr. de Duminecă 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr. de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se primumă la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusele în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 220.

Brașov, Luni-Marti 5 (18) Octomvrie.

1904.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1904

s'a deschis nou abonament, la care invităm
 pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
 corone, pe șese luni 12 corone, pe trei luni
 6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei
 luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

De ce vor să isoleze pe Sași?

Vedurăm, care este planul gu-
 vernului în cestiunea reformei șco-
 lare: să caute în tot chipul a împe-
 deca, ca Sașii să meargă mână în
 mână cu Românii contra proiectului
 de reformă școlară a lui Berzeviczy.

E o cestiune culturală și nu po-
 litică, e vorba de cea mai elementară
 libertate a unui popor de a se pute
 cultiva în limba sa proprie. Aten-
 tatul, ce se comite prin acel proiect
 în contra vieții și a dezvoltării fi-
 rescii a naționalităților din Ungaria
 e atât de cumplit, încât, decă ar
 ajunge la cunoștința lumii culte eu-
 ropene în totă golăteala lui, Ungurii
 și-ar perde pentru tot-deuna dreptul
 de a mai reclama înaintea civiliza-
 țiunii europene, că sunt o națiune
 cultă și liberală.

De aci silința celor de la gu-
 vern pentru a presenta totă trăba lui
 Berzeviczy numai ca o simplă com-
 pletere a sistemului inaugurat acum
 25 de ani în învățământul public,
 fără alterarea drepturilor diferitelor
 confesiuni. Să se credă adecă în-
 atară, că nu e vorba de nimicirea
 existenței școlilor nemaghiare, ci nu-
 mai de supunerea lor la unele exi-
 gențe neînălțurabile, în iusteresul
 statului.

Sașii ardeleni, cari sunt mai
 apropiați, prin legăturile lor de
 sânge și spirituale, de Germania din
 marele imperiu, ar contribui prin-
 tr'o atitudine a lor hotărâtă și co-
 respundătoare realului pericol, ce-i ame-
 nință la felii și pe ei, ca conațio-
 nailor lor din Germania să li-se
 deschidă ochii cum se cade asupra
 uneltirilor maghiarismului violent.
 Acésta, firesc, ar prejudeca mult
 interesului ce-l au Maghiarii de a
 ascunde mâta în sac.

Deci Sașii trebuie isoლაți, trebuie
 să li-se spună, că mórtea lor le va
 veni de la Români, nu dela Unguri,
 că interesul lor este să facă până la
 sfârșit cauză comună cu partidul lui
 Tisza, căci de la acesta tot mai pot
 pișca câte ceva; trebuie să fie amă-
 niți a crede, că, decă deputații lor
 nu vor eși din partid, cum pretind

interesele de vieță ale poporului să-
 șesc în momentele când se tratéză
 de gătuirea și a ultimului lui razim,
 a autonomiei bisericesci, — totuși
 le va fi cu puțință să mai facă să
 li-se primescă cutare améndament
 la proiectul de reformă, prin care
 s'ar mai ușura puțințel osânda ce se
 va pronunța și asupra învățămentu-
 lui lor public. „P. Lloyd” a și în-
 cercat în articolul ce l'a scris despre
 memorandumul sășesc, să le tragă un
 fir dulce prin gură, opinând — se
 înțelege fără nici un obligo — că
 pôte n'ar fi tocmai absolut necesar
 să li-se ia confesiunilor dreptul de
 a-și disciplina ele însele pe învăță-
 tori, pe lângă ore-cară cautele.

Apelul adresat de Sașii sibieni
 deputaților lor este de înșicui, că ei
 în adevăr n'au de gând să ia o po-
 siție în general prostetătoare față cu
 reforma școlară intenționată și că
 se vor mărghina a stărui să se mai
 ia câte ceva din asprimea cutărei
 diepozițiuni.

Decă acésta va fi în adevăr ati-
 tudinea Sașilor, atunci Ungurii de
 la putere își vor fi ajuns scopul, de
 a face să apară înafară, că Sașii au
 consimțit la cele ce s'au făcut; decă
 nu pôte fi vorba de sugrunarea
 școlilor naționalităților.

În interesul cauzei celei mari a
 libertății popórelor am dori fusé, ca
 să nu se întâmple așa, și cel puțin
 în momentul suprem, când se trac-
 téză de ultima carte de joc, Sașii
 să și regăsescă rostul istoriei lor.

Brașov, 4 (17) Octomvrie.

În afacerea revizuirii regulamen-
 tului camerei nu s'a întâmplat nimic
 nou. Contele Tisza e firm decis a și duce
 în îndeplinire planul său de revizuire și
 cel mult decă va renunța la desbaterea
 proiectului privitor la contingentul de re-
 cruți, în termin fix. În cestiunea acésta
 Tisza trebuie să țină sémă nu numai de
 rezistența opozițiunii, ci și de îngrijirile
 ce s'au ivit în sinul aderenților săi. Se
 crede, că în decursul acestei săptămâni
 ministrul președinte își v'a motiva în ca-
 meră proiectul său de revizuire.

În dieta Austriei de jos s'a ur-
 mat în ziua de 14 Octomvrie o discuție
 agitată în jurul creării a două burse
 de câte 600 cor. pentru doi elevi de ai aca-
 demiei de export din Viena, întreținută
 de museul comercial austriac. Deputatul
 Schneider, ca referent, a propus a-se
 enunța în condițiile concursului, că aceste
 burse nu se pot acorda decă concuren-
 ților de religiunea creștină. Deputatul
 Strobel a combătut clausula acésta spu-
 nând, că nu e necesară, deóre-ce acorda-
 rea și dealtmintrea este în mână comite-
 tului provincial și afară de aceea bursie-
 rii ar fi stigmatizați din capul locului ca
 antisemiți (Bielohlavek: Asta nu e ru-
 șine!). Decă jidovii n'ar fi mers în străi-
 nătate, astăzi pôte n'am avé export
 (Sturm: N'au făcut alta în străinătate, de
 cât că ne-au discreditat!) Deputatul
 Blach susține, că clausula acésta are scop
 demonstrativ, spre a arăta, că dieta Aus-
 triei este antisemită (Bielohlavek: Așa
 este!). Său pôte vreți a șterge egalitatea

jidovilor? (Bielohlavek: Da!) Cu asta nu
 veți isbuti! (Bielohlavek: Pôte va mai
 veni odată un împérat ca Titus!). Decă
 veți ceti istoria, veți vedé, că jidovii au
 fost detestați pretutindenea (Bielohlavek:
 Și noi să facem excepție?). Clausula a
 mai fost combătută de baronul Lindhein,
 curatorul academiei de export. Apoi luă
 cuvântul deputatul Bielohlavek, spunând
 într'un discurs mai lung, că antisemiții
 n'au nimica contra religiunii evreesci, ci
 contra solidarității internaționale a Evrei-
 lor, care tinde cu ori-ce preț a libera pe
 ucigași ca Hülsner și pe trădători ca
 Dreyfus. Nu ni-se pôte cere să creăm sti-
 pendii pentru sprijinirea jidovilor. Noi
 suntem partid german și creștin și sun-
 tem sinceri și spunem pe față ce vrem.
 A mai vorbit referentul clausulă deputatul
 Steiner, ér la sfârșit a mai luat cuvântul
 referentul Schneider, arătând, că jidovii
 au venit cu exportul lor, după-ce fabri-
 canții creștini au creat acest export prin
 mărfuri solide, pe cari jidovii le-au falsi-
 ficat, discreditând exportul. Când ministrul
 de externe a susținut, că la București se
 exportéză mărfuri próste, pressa evreescă
 l'a atacat. Colegul Blach a susținut, că
 Evreii au fost pretutindenea prigoniți. Ați
 cetit istoria? Sciți, că în Spania timp de
 șapte secole s'au bucurat de egalitate și
 privilegii și numai după-ce Spaniolii au
 fost storși și exploatați de jidovi, s'au
 sculat împotriva lor?

Propunerea s'a primit cu amanda-
 mentul deputatului Sturm punându-se în
 loc de „religiunea creștină” cuvintele „ori-
 gine arică”.

Familia regală română la Iași.

Familia regală română a sosit la Iași,
 Vineri 1/14 Octomvrie.

Deși sosirea era anunțată la órele 4
 d. m., lumea începuse a curge în valuri
 încă de dimineță așa că pe la órele 2 d.
 a. circulația pe stradele prin cari trebuia
 să trecă cortegiul regal, devenise aprópe im-
 posibilă.

Pe trotuarele bulevardului principe-
 lui Ferdinand, stradelor Arcu, Golia, Ște-
 fan cel mare, până la Mitropolie și îndărăt,
 piața Unirea, stradele Lăpușneanu, Carol,
 până la comandamentul corpului 4 de ar-
 mată, erau înșirați elevii și elevele școlé-
 lor, trupe de cavalerie, vinători și artilerie.

În curtea Mitropoliei se aflau înșirați
 în dreapta și în stânga elevii seminarului
 „Veniamin” și ai școléi de fii de militar.
 Intrarea în gară a trenului regal este
 anunțată prin lovituri de tun, trase de pe
 dealul Galatei.

La oprirea trenului în gară lumea is-
 bucnese în urale entusiaste.

Cel dintâiu a scoborit din tren regele
 apoi principele Ferdinand, regina, princi-
 pesa Maria și principele Carol.

Regele a trecut în revistă compania
 de onóre cu drapel și musică și a primit
 raportul d-lui general Iarca, comandantul
 corpului 4 de armată.

MM. LL. și AA. LL. RR. au fost pri-
 miți de d-l președinte al consiliului și de
 miniștri Sp. Haret și Costinescu de prin-
 țul Urușoff, d-l general Wanka, d-nii P.
 Poni, vice-președinte al Senatului și St.
 Șendrea, vice-președinte al Camerei, P.
 Carp, fost președinte de consiliu, G. Ada-
 mescu, P. Gârboviceanu, N. Gane, prefect
 C. B. Pennescu, primar, care a oferit tra-

diționala pâne și sare, Rosetti Solescu, mi-
 nistrul României la Petersburg, Mavrodin,
 ministru la Bruxelles, Ghica, ministru la
 Atena, și de un mare număr de notabili-
 tăți, profesori universitari, magistrați etc.

Dómnelle au oferit nenumérate și fórte
 frumoșe buchete de flori reginei și princi-
 pesei Maria.

După-ce s'au întreținut cu o deose-
 bită afabilitate cu persoanele presente, Ma-
 jestățile lor și Altețele lor regale au luat
 loc în trăsură și au pornit la Mitropolie.

Regele a invitat în trăsură pe d-l
 primar Penescu.

Pe tot parcursul, de la gară până la
 Mitropolie, decimile de mii de ómeni acla-
 mau cu entusiasm pe Soverani. Era una
 din acele manifestații cari înalță sufletele
 și mișcă până la lacrimă.

Regele și regina au fost întâmpinați
 pe treptele Mitropoliei de d-l președinte
 al consiliului și de d-l ministru Haret, ér
 la intrarea în biserică de I. P. S. Sa Mi-
 tropolitul Parthenie, cu crucea și evanghe-
 lia și de PP. SS. episcopii Dionisie al Bu-
 zeului, Pimen al Dunării de jos, Conon al
 Hușilor, arceherii Calistrat Orleanu și Ghe-
 nadie Georgescu și un mare număr de ar-
 chimandriți și preoți.

Imediat apoi s'a oficiat un Te-Deum
 solemn în cântările esceleului cor me-
 tropolitan.

De la Mitropolie familia regală a ple-
 cat în nesfârșite aclamațiuni ale mulțimei
 la comandamentul armatei, unde a fost
 întâmpinat de d-nii generali Iarca și Beller
 și de toți ofițerii superiori din garnisonă.

Regele și regina au rămas aci unde
 sunt găzduiți ér AA. LL. RR. au trecut
 peste drum la cercul militar, unde li-s'a
 preparat apartamentele.

Vineri séră a avut loc la comandament
 un prânz învita pe d-nii M. S. Regele a bine-
 voit a învita pe d-nii miniștri și pe tri-
 mișii speciali rus și austriac. Regele a ri-
 dicat un toast pentru prosperitatea orașu-
 lui, la care a răspuns primarul Penescu.

Intregul oraș a fost splendid ilu-
 minat.

Diua de Sâmbătă.

La órele 9 $\frac{1}{2}$ a. m. familia regală a
 asistat la consacrarea bisericei S. Nicolae
 Domnesc, rămânând pe Duminecă la aceeași
 oră consacrarea monumentalei biseric
 „Trei Erarchi” restaurată radical de archi-
 tectul Lecomte du Nouy.

La 12 óre s'a dat un prânz la co-
 manda corpului IV de armată, la care afară
 de familia regală, numărând și pe princi-
 pele Carol, au luat parte: principele Uru-
 soff, guvernorul Basarabiei, cu suita, ge-
 neralul Wanka, delegatul M. Sale împé-
 ratul și regele monarhiei Austro-Ungare
 cu adjutantul său colonelul Schubert, d-l
 D. Sturdza, ministrul președinte, consului
 Austro-Ungariei și Rusiei, colonelul Bach-
 mayer, șambelanul curții Hohenzollern, d-l
 Penser, primarul din Iași, P. P. Carp,
 fost ministru-președinte, Gane, prefectul
 județului, Sandulescu, prefectul poliției,
 Lecomte de Nouy, Hina și Crivăț, conso-
 lierii Curții de apel, d-l Astor, etc., cu to-
 tul 40 persoane. La desert Regele a rostit
 următorul toast:

„Implinesc o datorie plăcută inimei
 mele ridicând un toast pentru Maiestatea
 Sa Impératul Francisc Iosif și Maiestatea
 Sa Impératul Nicolae, cari au bine-voit a
 mă saluta prin delegați speciali în a doua

capitală a mea. Expirmându-mi viile mulțumiri pentru această grațioasă atențiune, fac urările cele mai ferbinti pentru fericirea Maiestăților lor și pentru prosperitatea puternicilor lor imperii, legate prin strînsă amicitie cu România.

Beau în sănătatea Maiestății Sale Imperatorului Austriei și Regele Ungariei și în sănătatea Maiestății Sale Imperatorului Rusiei.

Principele Urusoff și generalul Wanka au mulțumit respectuoși.

După amiazi familia regală a cercetat diferite stabilimente. Regele a vizitat spitalul S. Spiridon, adresând cuvinte de mângâiere pacienților, s'a întreținut cu diferiți șefi de serviciu, între alții cu deosebire ca d-na Dr. Elena Pușcariu, a cărei sală este admirabil aranjată. A vizitat apoi salele de operațiune și alte instalațiuni.

În sunetele clopotelor bisericii spitalului și entusiastele ovațiuni ale mulțimei, regele s'a dus la liceul național, unde a fost primit de secretarul general G. Adamescu în absența ministrului Haret, care însoția pe Maj. Sa regina. Regele s'a întreținut cu directorul Tomida și cu elevii. În sala de onoare elevii au executat câteva cântece, er în sala de gimnastică diferite mișcări. Regele și-a exprimat mulțumirea felicitând pe maestrul de gimnastică Negruț. Intrând apoi în sală, a interogată însuși pe elevi din matematică, limba franceză și germană.

De aici M. Sa s'a dus la penitenciarul central, unde a semnat un act de grațiere pentru toți arestanții, a căror pedepsă se termină înainte de 1 Noembrie.

Regina și principesa Maria au vizitat după amiazi școala primară Carmen Sylva și școala profesională.

Principele Ferdinand și principele Wilhelm de Hohenzollern au făcut plimbări pe jos pe străzile orașului, er principele Carol acompaniat de guvernorul său a făcut o plimbare cu trăsura, oprindu-se la diferite prăvălii și făcând cumpărături.

Séra municipalitatea a oferit un banchet, er după aceasta s'a dat reprezentația teatrală.

La banchetul oferit Sâmbătă de municipalitate, d-l D. Sturdza a ridicat un toast în sănătatea împăratului și împărătesei Rusiei. Principele Urusoff a răspuns ridicând paharul pentru prosperitatea României.

La reprezentația teatrală și-a dat concursul și d-șora A. Bărsescu. Orașul a fost iluminat.

Regele a conferit principelui Urusoff și generalului Wanka marea Cruce a „Coronei României” și diferite distincțiuni suitelor lor.

Dieta ungară.

— Sedința de la 15 Octombrie. —

În ședința de Sâmbătă s'a continuat dezbaterile asupra provizoriului vamal cu Italia.

Contele Albert Apponyi s'a ocupat cu acest proiect din punct de vedere economic și din punct de vedere al dreptului public. În încheierea provizorie a convențiunii el nu vede acel folos economic de dragul căruia guvernul a mers până a călca legea, deoarece proiectul de lege, care menține favorul de vamă pe vin până la finea anului, este un regres din punct de vedere economic.

Trecând la partea de drept public a chestiunii Apponyi spune, că stăm față cu fapte surprinzătoare. Prin ordinațiune guvernul regulază raporturile noastre comerciale cu Italia și tot pe această cale judecă într-o desvoltare a viitorului politice noastre vamale.

Oratorul continuând spune, că e în individualitatea ministrului-șef Tisza de a trata în mod foarte cavaleresc cu obligamentul de a executa legile. O astfel de guvernare nu se poate numi constituțională și în ce privește felul cum scie el să useze de sfera sa de drept pe terenul dreptului constituțional, poate fi numit *Monsieur Sans-Gêne*. Nu numai că guvernul usurpază funcțiuni legislative ignorând legislativa, ci le usurpază și exercită contra voinței esprese a legislativei. A făcut-o acesta guvernul într'un punct, unde era vorba despre slăbirea garanțiilor Ungariei față cu Austria.

Declară, că noul tarif vamal îl va considera de esistent numai atunci, când el va întruși învoirea tuturor factorilor. De ore-ce nou tarif nu există, el nici nu poate fi dezbătut în înțeleșul principiilor fundamentale ale dreptului constituțional. Încheie declarând, că se opune proiectului și a lămîie îl respinge.

Ministrul-șef Tisza răspunde lui Apponyi. El recunoșce, că soluțiunea nu corespunde întru toate intereselor țării, ba nici chiar punctului de vedere al guvernului, *dér din cause politice a trebuit să se facă Italiei concesii*. Atrocitățile de drept public despre care a făcut amintire Apponyi, nu sunt lucruri așa de mari cum le-a prezentat el. Guvernul n'a săvârșit atingeri de lege așa de mari, fiind că cu Italia n'a încheiat o convenție definitivă. Numai decă ar fi făcut-o acesta, guvernul s'ar fi făcut vinovat de călcarea legii.

Au mai vorbit Ernszt și Endrey, și cu acesta ședința s'a încheis.

Ghiuveci activist din „părțile ardeleni”.

Un amic al foiei noastre ne adresează din Deșiu următoarele rânduri:

„Pe aici s'a împărțit printre diferiți membrii ai inteligenței o scrisoare-circulară, datată: Orăștie - Olpret 6 Oct. 1904 și subscrisă de Dr. Aurel Vlad, deputat și de Dr. Al. Vaida-Voevod, mare proprietar, scrisore destui de ciudată în felul ei, atât în stil, cât și în formă și cuprins. Ea se introduce cu următoarea motivare:

„Simțindu-se în părțile ardeleni (!?) pentru propagarea și susținerea curentului activist, lipsa unui ziar cotidian (?!), și având neștrămutata convingere, că intrarea noastră (a d-lui Dr. Vaida și a celorlalți candidați de deputați?) în parlament este o condițiune „sine qua non” a regenerării noastre naționale-politice, — de aceea în conștăgere cu mai mulți amici de principii, avem de gând să edităm și în părțile ardeleni (sic) un mare ziar activist etc. etc.”

Subscriși cer apoi — chipu „din partea aderenților activiști din patrie” — un sprijin estra-ordinar pentru a face ca ziarul activist „Libertatea” să apară zilnic.

M'a surprins în cât-va vedând pe d-l Al. Vajda-Voevod subscris alături cu Dr. Vlad. Eu scieam, că d. Vajda scurt după aparițiunea „Libertății” s'a fost retras dintre cei-ce au fost fundat'o. Acum îl vedem erăși mână 'n mână cu Dr. Vlad pentru a pregăti „intrarea noastră în parlament”. Se vede că-i ard călcăiele să devie și densul „mare deputat” ca soțul său și „marii” deputați vor firesce să aibă la dispozițiune lor și un mare ziar cotidian, care — cum face „Libertatea” — să le spună zilnic Românilor ce înțelepți, ce energici și ce înflăcărați sunt acești „regeneratori” ai vieții noastre naționale politice...

Am dis, că cooperarea d-lui Dr. Vaida cu Vlad ne-a surprins numai întru câtva, căci l'am mai vedut odată într'o situație analogă, între două luni, când tot Vlad îl seduse a părăsi programul național și a-se înrola între propagatorii noului activism cu capul spart, care va să dică fără program.

Nici în scrisoreea despre care vorbesc a d-lor de la Orăștie-Olpret nu se găsește nici urmă seu indicare de program. Li-se promite numai celor ce se vor obliga a plăti cvota pentru noua întreprindere, că vor fi consultați când se va stabili programul ziarului; li-se mai promite, ca vor avé și influință asupra ziarului.

De ce natură poate fi această influință, ni-o dovedește „Libertatea” din Orăștie, care pornind cu programul național ajunse a fi ați foie personală a marelui deputat din „părțile ardeleni” fără de nici un program și fără de nici o directivă politică națională.

Atâta spre informarea D-vóstră.”

Răsboiul ruso-japones.

Primul capitol al luptelor reîncepte s'a încheiat. Lupta a fost desperată și îngerul morții a secerat victime ca nici-odată. Planul lui Kuropatkin era, a profita de spațiul larg, ce i-l lăsase liber armata japonesă la sud, spre a încunjura aripa dreaptă a dușmanului și a-i strîmtoarea pe Japonese spre vest silindu-i a trece fluviul Hun. Aripa stângă a Rușilor avea problema analogă cu cea a lui Kuroki în lupta de la Liaoyang, de a tăia, după ocuparea poziției Poensiku, retragerea Japoneseilor. Ideia, pe care se întemeia acest plan este clară: Era să se deschidă drumul spre Port-Arthur, spre a duce ajutor eroicilor apărători, a căror situație devine din ce în ce mai critică. Liberarea Port-Arthurului după un asediu de opt luni! Acesta era dorința Țarului, pe care a și exprimat-o Kuropatkin în cunoscutul său ordin de di.

Ținta acesta nu va pute fi urmărită de-oamdată, fiind-că însuși Kuropatkin recunoșce în raportul său, că rezultatul luptei de la Yantai a fost nefavorabil. Rușii au fost siliți a se retrage. Se vede, că Kuropatkin în urma insistențelor de la Petersburg, a luat inițiativa înainte de a-și fi putut concentra forțele suficiente. Deja anunțarea ofensivei în cunoscutul ordin de di a fost o mare greșală, fiind-că de la anunțarea până la executare a trecut o săptămână și deși ordinul s'a dat publicității imediat înaintea ofensivei, Japoneseii priu escelentul lor serviciu de spionaj au avut cunoscința de planul lui Kuropatkin și au luat măsuri în consecință, după cum se vede din eșecul Rușilor. Intențiunea lui Kuropatkin anunțată în ordinul de di, a fost zădărnicită.

După părerea specialiștilor militari, decă Japoneseii vor urmări energie pe Rușii în retragere, aceștia vor trebui să exaceuze Mukden-ul și e o chestie deschisă, decă pozițiile de la Tienling vor fi în stare a acoperi retragerea la Charbin.

Țarul a dat ordin să se continue lupta până la ultimul soldat, și acum se va vedé, decă Kuropatkin va avé destule forte spre a implini acest ordin cu șanse de izbândă.

Din scrierile mai noué rezultă neîndoișos, că în luptele de la Yantai armata lui Kuropatkin a suferit mari pierderi. Trupele lui bătute s'au retras și se retrag pe întreaga linie urmărite fiind la centru și la flancul drept de armata lui Nodzu.

Se dice, că la extremitatea de vest, două divisiuni prospete japoneze sub conducerea generalului Fusina înainteză în marș repede pe tărul nordic al fluviului Hun spre Mukden ca să taie retragerea lui Kuropatkin. Chiar decă scirea despre cele două divisiuni prospete nu s'ar adevări, totuși pe Kuropatkin îl amenință pericolul de a i-se tăia în două armata și decă flancului drept rusesc nu-i va succede a reține pe Oku și Nodzu până când

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Păcălit.

De Gayar.

— Hai, plécă dragul meu! — dișe nevasta. — Ce tot tãmândezi? O să vedî, că ai să scapi trenul!

D-l Plumet se ridică:

— Tu habar n'ai, ce însărcinare grea îmi dai!

— Care însărcinare? Să te duci la țără?

— Nu! Dér să plec singur... Hai și tu!

— Cu dragă inimăș merge — răspunse cu regret M-me Plumet — dér scii oă-mi este imposibil. Pe vremea asta frumosă mă îngrămădesc damele și trebuie să le servesc în persoană. Pe mâne am de furnisat câte-va toalete, și decă nu stau de capul fetelor...

D-l Plumet își îmbracă pardesiul pe care i-l ținea nevastă-sa.

— Să nu vii însă târziu. Serile sunt

întă-récórose. Apoi se nu uită a aduce cu tine nisce ouă, dér să fie proșpeșe. Trebuie să fie la măierște destule. Mă bucur de pe acuma. Ouăle o să mă despăgubească pentru escursiune.

D-l Plumet își luă bastonul. Nevastă-sa îl însoți până la ușă, unde îi dădu două sărutări ferbinti și apoi bătându-l pe umăr, îi dișe:

— Să nu faci vr'o prostie!

D'abia trecu din Place de Clichy în Boulevard des Batignolles, d-l Plumet care se despărțise adinea-ori cu atâtea regrete de nevastă-sa, își dădu capul îndărăt și întinse pașii.

Era prima di de primăvară, scii, o primăvară parisiană, cum îi plăcea lui Plumet.

— Afurisită primăvară! — mormăi în sine.

Nevastă-sa, zor nevoie, să-l trimită la țără, când și în Paris tot așa de frumos era. Din norocire, ea fiind reținută, putep să mérégă cel puțin singur.

Avea o mică proprietate în apropierea Parisului. O căsuță bătrână, încunju-

rată de pomi fără umbră și straturî de zarzavaturî. Alt-ceva nimic.

Intr'o găinărie alătura cu ograda, vr'o șese găini jigărite scurmau în nășip sub supraveghierea unui cocoș bătrân.

Acest loc îl numiau amicii lui Plumet — „Villa Plumet”, ca să-i măguléscă vanitatea.

Croitorésa, care a muncit o vieță întregă în atelierul cu aer îmbăcsit, avea o dragoste nespūsă pentru căsuța de la țără. Pentru densa căsuța făcea parte dintr'o lume romantică, atât de viuă în imaginația sa. Bărbatul său acolo i-a declarat amor și la asta se gândea cu multă plăcere în tot-déuna, deși se întâmplase așa de de mult.

D-l Plumet, ajungând la Rue de Rome, în loc s'apuce în drepta spre gara Batignolles, o cărni în stânga spre gara S. Lazar.

Nu avé așa mare zor, și afară de acesta o damă tinerică, brunetă, trecu în partea aceea!

— Drace! Ce fată frumosă!

— Ați diș ceva? întrebă dama zimbînd.

— Nu! Ba da. Unde mergi așa grăbită?

— Singură nu sciu. Pe cât ved însé avem un drum.

— Ce întâmplare fericită!

— Nu-i așa? Eță și o birjă, care ne va transporta acolo, unde vrem să ajungem.

Chemară pe birjar, care se apropiă și dișe:

— Pofftim, suiți, domnișoră!

D-l Plumet a stat o clipită pe gânduri înainte de a-se sui.

Să nu uite de comisionul nevastei, cu ouăle.

Mai bucuros le-ar fi cumpărat acuma, ca să nu pățéscă ca într'un rënd, când după o nópte cheșuită, cu șampanie, a cumpărat de la băcan nisce ouă clocite. Nevastă-sa a prins atunci bănuiele!

— Să întreb pe amica! Se vede o damă forte cum se cade, care ar scii să dea un sfat.

— La Bois! — dădui ordin birjarului.

grosul armatei rusești va trece peste Hunho, ușor se poate întâmpla, ca Japonesei să strîmtoze și să asvirle în fluviu centrul și flancul drept al Rușilor.

Cercurile militare din Londra blamă planul celor din Petersburg, care au ordonat lui Kuropatkin să ia ofensiva. Când Țarul a dat ascultare sfatului marilor duci de a se începe negreșit ofensiva, Kuropatkin a trimis Țarului mai multe depeși în care se încerca să-l convingă, că planul e neexecutabil, de ôre-ce armata sa nu e încă destul de tare pentru ofensivă.

Correspondentul agenției „Reuter“, care se afla la armata lui Kuropatkin depeșă următoarele amănunte cu data de 12 Oct.:

Lupta și-a ajuns culmea adî în 12 Octomvrie când, după trei zile de luptă, Rușii au început retragerea dând înderăt la o distanță de cinci miluri. Eu priveam lupta de pe colina Iugpas. Pământul se cutremura de bubuitul tunurilor. Recolta fiind adunată, bateriile nu mai erau acoperite ca la Liaoyang. Fumul granatelor acoperea ca nise nori infanteria pe un teritoriu de 18 miluri. În jurul pozițiunii de la Husampu lupta a durat până la amîdî, când colonelul Salkovic, care timp de patru zile s'a susținut în mod eroic, pierdînd 20 ofițeri s'a retras în fața ațacului teribil al inamicului.

La ora 11 a. m. lupta era și mai violentă ca în ziua precedentă. Trupe număröse, care trebuiau să umple rîndurile cădute, au îngreunat operațiunile. Japoneseii observară îndată că s'au luat măsuri de retragere. La ora 2.20 armata intră în început retragerea spre rîul Sacko (la jumătate drumul între Yantai și Mukden) în direcție spre nord. La 4.15 trupele umplură trasele căii ferate și gara, Japoneseii îndreptară atacuri violente spre sud și sud-vest. Trenul aducea numeroși răniți.

„Standard“ primesce din Tokio o depeșă în care se spune, că se continuă cu succes împresurarea celor trei diviziuni rusești, care se află rupte de către armata principală, aprîpe de Poensiku. Se crede, că în interiorul acestei zone se află și Kuropatkin.

Mareșalul Oyama raportează la Tokio că se crede, că Rușii au pierdut în luptele de cinci zile 30,000 de oameni, multe tunuri, puscii, muniții și cară de proviziuni.

După o depeșă din Mukden, la 14 Oct. lupta s'a reînceput.

O telegramă din Tokio anunță, că centrul armatei drepte japoneze a atacat la Haocienlin o trupă puternică rusescă, er colona stîngă a ocupat, după o luptă disperată, înălțimile situate spre nord de Taotaku, cheia pozițiilor rusești. Armata stîngă japoneză atacă Ciakopo și Kiaganien.

Mareșalul Oyama raportează la Tokio că inamicul a fost respins pe totă linia pe tîrîmul drept al rîului Sacko. În urma acesta ofensiva Rușilor s'a zădărnicit. Mareșalul Oyama adaugă, că colona japoneză, ce stă sub conducerea prințului Kanin este în mare luptă la 7 miluri spre ost de Poensiku.

„Petit Journal“ primesce din Petersburg scirea, că în luptele de osăptămîna pierderile de ambele părți au fost la o laltă de 80,000 oameni.

Desastrul Rușilor a produs la Petersburg și în Rusia întrîgă o consternare de nedescris. Țarul a rămas ca trăsînt la scirea despre înfrîngerea lui Kuropatkin, în ofensiva căruia își pusese toate speranțele. Un general, adjutant al Țarului, spune că două regimente din flancul drept rusesc au pierdut 36 tunuri și 1500 oameni. În noaptea ce a urmat Rușii s'au retras în fugă, lăsându-și tunurile pradă inamicului.

SCIRILE DILEI.

4 — (17) Octomvrie.

Serbarea Sf. Sofii s'a celebrat la gimnasiul român gr. or. din Brașov ca și în alți ani, er în 16 Octomvrie. După liturghia cu parastas, ce s'a oficiat la biserica Sf. Nicolae, preoții îmbrăcați cu o dădii au venit în procesiune urmați de elevi și corpul didactic. În sala festivă a gimnasiului în prezența unui public numărös, părintele Dr. Vasile Saftu asistat de diaconul Prișcu au sîvîșit sfințirea apei. Corul elevilor sub conducerea maestrului G. Dima a executat un cântec bisericesc și „Somnoröse păsărele“ (solo de d-l învățator Oancea jun.) cu precisiune neîntrecută. Publicul a aplaudat. Discursul festiv l'a rostit de astă-dată d-l profesor Axente Banciu vorbind despre educația și instrucția din școlă ca pregătire pentru școlă cea mare a vieții. Conferențiarul a ținut captivată atențiunea publicului timp de o jumătate de oră, er la sfîrșit a fost viu felicitat pentru interesantele sale expuneri.

† Nicolae Ionescu. În comuna Brad, jud. Roman, a repausat Nicolae Ionescu, unul dintre veteranii luptătorii politici ai României. Cu Nicolae Ionescu dispăre o mare figură a istoriei române, contemporane, care timp de peste 50 ani a ocupat loc de frunte pe scena politică. Orator distins, om cu înaltă instrucțiune, repausatul a fost podoba parlamentului român, în care cu puține întreruperi a reprezentat pe alegătorii din Roman timp de 40 ani. N. Ionescu a fost ministru de externe în cabinetul Brătianu înainte de războiul de la 1877. Ca profesor de istorie la universitatea din Iași și academician, a luat parte însemnată la toate lucrările acestor corporațiuni. De vro 10 ani bătrînețele l'au împedecat a lua parte la desbateri parlamentare. El mure în starea de 80 ani încunjurat de stima generală și regretat de toți.

Săptespredece concubinării cununăți de odată. Un lucru rar și edificător s'a petrecut săptemîna trecută în comuna Coruș, protopopiatul gr. cat. al Clușului. În acea comună, până acuma foarte neglijată multe părechii trăiau în căsătorie nelegitimă. Protopopul Dr. E. Daianu așind despre acesta a luat măsuri, ca prin blîndeță și învățatură acei rătăciți să fie aduși în legalitate și când toate pregătirile necesare au fost făcute zelosul protopop a eșit la fața locului, unde a făcut înseratul (de ceea-ce nimeni nu-și aducea aminte să se fi făcut în Coruș) a ținut predică instruind părechile că înainte de cununie trebuie să se mărturisescă și cuminece, i-a mărturisit, er a doua zi de 102 ori a rostit cuvintele: „Cuminecă-se robul lui Dumnezeu etc.“, căci nu mai puțin de 17 părechii concubinare au primit taina

căsătoriei. După cum cetim în „Révașul“ n'au lipsit rîuvoitorii, cari i-au speriat pe cei rătăciți, void a-i reținé de la cununie sub pretext că protopopul le va lua taxă mare și va aduce „execuție“ pe capul lor. D-l Daianu însă a declarat că întrîga slujbă o sîvîrșescé gratuit. În epoca acesta de agitație nazareniste și socialiste, asemenea fapte merită să fie notate pentru posteritate.

Sciri din Blașiu. Ioan Agărbicean, abs. de teologie din Budapesta a fost numit subprefect la Internatul de băieți.

— Dumineca trecută s'a început anul școlastic în Seminarul teologic din Blașiu, fiind de față și mitropolitul. Cu acest prilej Escelența Sa a ținut clericilor o vorbire despre perfecțiunea morală, pe care au să și-o însușescă clericii. Numărul ascultătorilor de teologie în 1904/5 e 60, anume în an. I 18, în al II 14, în al III 15 în al IV 13. Anul acesta seminarul are doi profesori noi, pe Victor Macaveiu și Ștefan Roșian.

— Inscirierile la școlă de fete s'au încheiat, numărul celor inscise e 92; anume: în școlă populară 25, în școlă civilă cl. I 16, II 26, III 16, IV 9. Din aceste locuiesc în Internatul de fete 41. Pentru anul acesta s'a angajat în internat o bonă pentru limba maghiară și una pentru limba germană. („Unirea“)

Môrtea lui George, regele Saxoniei. Am anunțat deja în numărul de Sămbătă scirea despre decedarea lui George, regele Saxoniei. Regele George era de 72 ani și a urmat pe tron înainte cu 2 ani după môrtea fratelui său Albert. Regele George a repausat Vineri spre Sămbătă noaptea la ôrele 2.25 în Pilitz. A fost om nobil, bun militar și mare protector al științelor. El s'a căsătorit la 1859 cu Maria Anna, infanta Spaniei. A avut 6 copii, dintre cari unul a murit la 1900. Fiica cea mai mare, principesa Matilda născ. 1863 e nemăritată, Fridr. August, moștenitorul de tron n. la 1865 are de soție pe principesa Luisa, cunoscută din scandalul de Giron, principesa Alice Iosefa m. cu arhiducele Otto, princ. Ioan George, loc. colonel saxon n. la 1869 și principele Maximilian, n. 1870 este preot catolic și profesor de dreptul canonic și liturgică la univ. din Freiburg în Elveția.

Tinerimea universitară română din Clușiu și-a ținut — după cum cetim în „Révașul“ — la 13 Octomvrie, sêra de cunoscință. Intrunirea colegială a tinerimei a avut loc la hotelul Biasini și a fost onorată de prezența mai multor familii române atât din Clușiu cât și din provincie (D na și d-l Dr. Dan din Mociu, D-na și d-l Dr. Pop din Gavoșdia.) Au rostit discursuri studentul în drept Glăjariu, căruia i-a răspuns dintre bătrîni d-l V. Ranta Buticescu. Au mai vorbit d-nii studenți Brânzeu și Nițescu. Erau de față mai mulți universitari sêrbi și slovaci. Mihailovici (sêrb) a vorbit sêrbesce, un slovac slovacesece, er un alt sêrb Zivojn. Miletici a vorbit românește. D-l I. Morariu a închinat pentru d-l Ranta și pentru frățietate. S'au cântece naționale în toate trei limbile reprezentate aici în cea mai perfectă armonie.

Nenorocire la o vîntătoare. Cu privire la scirea noastră din numărul de alaltăeri mai aducem încă următoarele detalii: În 10 l. c. n. a fost aranjată pe moșia

Dobronăuț, a marelui proprietar Buchenthal, o vîntătoare de rațe, la care au luat parte și consilierul de tribunal Ștefan Grigorevici din Cernăuți, cumnatul d-lui Buchenthal. Societatea de patru vîntători ajungînd la iazul pe care avea să se vîneze, s'a împărțit în două părți, pe ambele maluri ale iazului. Consilierul Grigorevici a luat-o prin stufăria înaltă a iazului, în care a dispărut, pentru a nu speria rațele ascunse. De-odată din stof sboră o rață, asupra căreia parochul Dracinschi din Dobronăuț, a slobođit dio arma sa încărcătura de alice. De-odată cu detunătura se aude și un țipet, țipetul de disperare al d-lui Grigorevici, care a fost lovit sub ochiul drept și în cap, eșind alicele pe partea opusă a capului după ce au trecut prin creurul mic. Grigorevici a cădüt fără simțiri la pămînt și a fost transportat în stare desperată la curtea din Dobronăuț. Medicii chemați au constatat că rănirea este mortală. Consilierul Grigorevici nu și-a mai venit în simțiri, și Miercuri în 12 l. c. a repausat la ôrele 9 dimineața, er er Vineri i-s'a făcut înmormîntarea.

Biblioteca Academiei Române s'a sporit în luna Septemvrie cu 718 volume și broșuri, 886 numere de reviste române și 127 strîine, 1 Atlas, 6 stampe și portrete, 2388 N-re de diare, 4 documente, 9 fotografii, 1 album, 52 foi volante și 2 peceti.

Furtul de bijuterii din Clușiu. În cunoscuta afacere a spargerei din Clușiu, am raportat despre arestarea lui Pál, Ciortea și Hajdu. Poliția i-a liberat pe acești doi din urmă, fiind-că nu li-s'a putut dovedi complicitatea.

Teatru german. Comedia „Ultimo“ de Gustav v. Moser este una dintre cele mai reușite piese și decă se jocă de un ansamblu ca al trupei Bauer, succesul este deplin. Cassierul Gustav Hedwig, în beneficiul căruia s'a dat acesta comedie, pôte fi mulțumit. Duminecă s'a repetat „Dass susse Madel“, astădî „Der Aufsichtsrat“ dramă (novitate) Marți și Miercuri relache. Joi „Frühlingsluft“ operetă (novitate).

ULTIME SCIRI.

Tokio, 16 Octomvrie. Lupta urmîză a-se da cu mare înverșunare. Oku a mai luat 10 tunuri de la inamic. Kuropatkin a dat ordin de retragere la Mukden.

Berlin, 16 Octomvrie „Tägliche Rundschau“ primesce din Tokio scirea, că după rapôrte sosite la cartierul general japonez, Kuropatkin a ocupat cu 6 diviziuni pozițiunii de luptă spre nord de Sako, de unde vré să reziste mai departe.

Roma, 16 Octomvrie. În luptele de lângă Yantai Rușii au pierdut: Lunî 6900, Marți 12,750, Miercuri 7615, Joi 10,000 oameni. Cu totul 37,000. Japoneseii încă au avut pierderi însemnate.

Londra, 16 Octomvrie. De la cartierul general al lui Kuropatkin „Standard“ primesce scirea, că Rușii ar fi pierdut 70 tunuri. Rușii au dat cu totul 16 atacuri mari contra Japoneseilor, însă în cele mai multe au fost respinși. Se speră, că lui Oyama îi va succede a împresura pe inamic.

Mukden, 16 Octomvrie. Lupta duréză încă. Ea e mai sîngerösă ca cea de la Liaoyang. Pierderile de ambele părți sunt foarte mari. În partea Rușilor 15,000 de oameni au devenit incapabili de luptă. De patru zile se aduc aici răniți din toate direcțiunile. Töte vagonete sunt pline cu răniți. În Mukden mereu zurue ferestrele din cauza canonadei neîntrerupte.

Domnii abonați, cari pe ziua de 1 Octomvrie v. nu și-au reînnoit încă abonamentul, să binevoiescă a-l reînnoii neamănat, ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a Ziarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Când s'a trezit din somn d-l Plumet, pe o movilă de prundiș din strada Sacré Coeur, a văđut că i-a dispărut și prietena și ceasornicul.

Sus pe ceriț luciau stelele...

Uitându-se împrejur, zări un cadran de ceasornic luminat. Arăta 11... În clăntăniau dinții de frig. Căută prin buzunare.

Erau góle. Portofoliul și pungulița de bani li dispăruseră ca și ceasornicul. La picioare zări o batistă de damă muiată în cloroform. Incepură să i-se lămurescă creerii...

Fata aceea l'a ameițit și l'a jefuit, er acum a spălat putina...

Căutând prin buzunare, la pardesiu, găsi patru ouă. Erau întregi și își aducea chiar aminte cum au ajuns acolo.

Intr'o berărie, unde au cinat împreună, spunînd fetei istoria cu ouăle, ea a comandat patru ouă și i-le-a vîrît în buzunar.

— Pentru nevastă-ta, dișe ea zîmbind.

— Sunt prospete?

— Nu se pöte mai prospete. Când le-am comandat, am spus, că sunt pentru un bolnav. Cunosce personal pe furnisorul. Poți fi liniștit.

D. Plumet scöse acum unul din buzunar și l'a esaminat la un felinar, ce stătea la distanță de vro doi pași.

— Curios — mormăi Plumet — par' că sunt de colöre roză. Asta vine de la reflexul luminei, apoi și ochii îmi sunt încă turburi. Bine că picioarele îmi sunt în regulă.

S'a sculat și a constatat, că pöte umbra. O luă în drépta și trecînd prin bulevardul Rochefort, se duse spre casă.

Încetul cu încetul ameițela îi dispărea.

Încă nu era totul pierdut, pentru-că aducea ouăle, pe cari în împrejurările actuale și la acesta oră nu le-ar fi putut procura.

Își bătea capul să iscodescă o poveste cu care să-și scuze întărdierea.

La primul sunet, nevasta deschise ușa:

— Slavă Domnului!... De unde vii? Apoi speriată: Dêr ce-ți este? Ce ești așa palid?

— Nu te speria. Nu mi este tocmai bine.

M-me Plumet voia să scöle servitörea, bărbatul însă o opri.

— Las' că n'am nimica. Sê-mî dai un ceai și îmi trece îndată.

Apoi a început să povestescă, cum a sosit, cât lapte acru a mîncat etc. M-me Plumet se liniști.

— Ei, dêr ouăle?

— Le-am adus.

— Unde sunt?

— În buzunar!

— De ce nu le-ai pus într'un coșuleț sau cutie? Puteau să se spargă.

— Nu s'au spart.

D. Plumet se duse la pardesiu și scoțînd din buzunar patru ouă, le numără în mîinile cocönei.

M-me Plumet scöse un țipet.

Erau ouă roșii de Paști!

— st. —

